

GENERAL: Categoria lèxica i categoria gramatical

Categoria lèxica

18/02/2019

Sovint *categoria lèxica* i *categoria gramatical*s'utilitzen com a sinònims, tot i que estrictament tenen un significat diferent. Podem diferenciar-les així:

- La **categoria lèxica** indica el valor sintàctic d'una paraula o un sintagma i, per tant, informa sobre quina relació estableixen amb les altres paraules o sintagmes i quines funcions sintàctiques poden desenvolupar en l'interior d'una oració.

Les denominacions i els equivalents d'un mateix terme comparteixen categoria lèxica.

Ex.: *nom, adjectiu, verb, adverbi, preposició*

- La **categoria gramatical** indica les propietats morfològiques o sintàctiques d'una paraula o un sintagma que permeten classificar-los dintre la seva categoria lèxica.

Cada denominació o equivalent d'un mateix terme té una categoria gramatical pròpia.

Ex.: gènere i nombre (noms); règim transitiu / règim preposicional / règim intransitiu (verbs)

Com sol ser habitual, les fitxes terminològiques del TERMCAT donen en un sol codi la categoria lèxica (sempre) i la categoria gramatical (quan n'hi ha) de denominacions i equivalents.

Per referir-nos a aquest codi d'una manera genèrica en diem **categoria lèxica**, perquè la categoria lèxica és l'element més caracteritzador i perquè determinades categories no tenen categoria gramatical (adverbis, preposicions, etc.).

Els eixos bàsics del sistema del TERMCAT per a indicar la categoria lèxica són els següents:

- (a) Hi ha una sola llista de codis vàlida per a **totes les llengües**, sense adaptacions.¹
- (b) El **nucli del codi** és unitari, de manera que és compartit per tots els codis d'aquella categoria.
Ex.: *n* [nom]; *v* [verb]; *adj* [adjectiu]; *adv* [adverbi]
- (c) Quan cal indicar **més d'un tret gramatical**, se segueixen aquestes normes:
  - L'*alternança* en una característica del mateix tipus determinada lingüísticament (registre, dialecte, etc.) es marca amb la barra inclinada (/).
  - Ex.: *mar n m/f* (nom masculí o femení); *dimitir v tr/prep* (verb transitiu o preposicional)
  - L'*alternança* en una característica del mateix tipus determinada pel referent es marca amb la coma (,).
  - Ex.: *noi | noia n m, f* (nom masculí i femení)
  - La *suma* de característiques de tipus diferent no té cap signe especial
  - Ex.: *tisores n f pl* (nom femení plural); *aixecar-se v intr pron* (verb intransitiu pronominal)
- (d) No es fa mai referència a la **naturalesa locutiva** (**loc.*) d'una forma lingüística (per coherència de tractament en totes les categories, perquè el valor sintagmàtic ja es veu en la denominació i perquè fer-ho implicaria convertir en nucli del codi una característica no lèxica).

Barcelona, 18 de febrer de 2019

Modificacions: 7 d'abril de 2021

¹ No es pretén que tots els codis siguin vàlids per a totes les llengües, sinó que un mateix fenomen es representi sempre amb un mateix codi, amb independència de la llengua.